

לפרשת כי תצא – תשע"ו

המלחמה ביצר

ארז קוטנר

פרשת השבוע כי תצא, לכאורה עוסקת בדיני מלחמה מול האויב ופרשת אשת יפת תואר.

מעיון בגמרא (קידושין כא עמ ב) לגבי "וראית בשביה אשת יפת תואר" נאמר: "לא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע, מוטב שיאכלו ישראל בשר תמותות שחוטות ואל יאכלו תמותות נבלות"

כלומר מדובר במלחמה של האדם ביצר הרע, ולא ממש במלחמה עם אויב.

כאשר ראה הבורא יתברך שעלול האדם להיקלע למצה שבו יקשה עליו מאוד הניסיון, וממילא יהיה חשש גדול שמא יכשל בעבירה, עמד והתיר את האיסור.

זהו פשר הגמרא כאן על ההיתר שהיתרה התורה בעניין אשת יפת תואר, כאשר רואה הבורא שיש בתורה דבר שקשה מאוד לאדם לעמוד בו, הוא יתברך מתיר את האיסור.

ומכאן אין אדם יכול לפטור עצמו מן הדין ע"י הטענה שאינו יכול בשום אופן להתגבר על יצרו ולקיים את התורה ומצוותיה, אלא זה נובע מחוסר רצון.

וכדי לחזק את הצורך במלחמה ביצר הרע, נביא מספר משלים הממחישים את הדרך שבא מתנהג היצר הרע, ודרכי ההתמודדות המומלצות.

במסכת ברכות (ה עמ' א): "לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר רע" רש"י במקום מפרש: "ירגיז יצר טוב – שיעשה מלחמה עם היצר הרע".

מובא בשם "החפץ חיים", כי האויב הגדול והמסוכן לאדם הוא היצר הרע. משל לדרכי התמודדות עם הצר הרע,

אחד שותפים בעסק בדק ומצא ששותפו גונב מן העסק, השותף אומר לעצמו "מה שעבר אין להחזיר, וכי יחזיר לי מה שלקח, ומה בצע לי כי אתקוטט עמו?" ברור שאם לא יתקוטט איתו הפעם ולא יוכיחו על גנבותיו, השותף ימשיך ויגנוב גם להבא. כך גם במלחמה מול היצר הרע, גם אם נכשל בעבירה בפעם הזאת, יוכיח את עצמו ולא יתעלם כי זה קרה כבר, אלא יתמודד ויקבל על עצמו שלא יקרה שוב.

משל נוסף בשם הג"ר חיים שמואלביץ ("מח ולב"):

במדרש מסופר שבשוק רומי היו כלבים ערמומיים. הכלב רובץ על פתח חנותו של אופה ומשים עצמו כישן, אבל למעשה היה לוטש עיניים בהיחבא אל המגשים העמוסים דברי מאפה מציפים ריח ניחוח.

לכאורה מה רוצה הכלב (היצר הרע) - לחמניה אחת.

אבל בפועל, איך פעל הכלב?

ברגע קט של היסח דעת היה הופך תבנית שלמה, ובמהומה שהיתה קמה, היה הכלב חוטף לחמניה אחת.

האופה עורך מאזן ואומר "נו רק לחמניה אחת, לא נורא"

כך דרכו של היצר, הוא רוצה להכשיל את האדם בפרט אחד, כדי שמחר יוכל להכשיל אותו בפרט נוסף.

כמאמר חז"ל (שבת קה, עמ ב): "כך אומנתו של יצר הרע היום אומר לו עשה כך, ולמחר

אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבוד עבודה זרה".

וממשיכים חז"ל ואומרים : "נצחו – מוטב , ואם לאו – יעסוק בתורה " ובמקום אחר :נצחו – מוטב , ואם לאו – יזכיר יום המיתה "

בעצם השילוב של שתי התרופות , לימוד תורה וזיכרון של היום בו עתיד אדם ליתן דין וחשבון על מעשיו, יגרמו לאדם לנצח את היצר הרע .

ומסיים ה"חפץ חיים" , אם רק תצא למלחמה על אויבך – אזי יסייעו לך מן השמים , עד שיקויים בך "ונתנו ה' אלוקיך בידך".